Ч. 273 Середа 6 (18) грудня 1895. Рік V

# НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостввах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

## Руска депутация у Є. Вел. Цїсаря.

Стало ся, як хотїли. Аранжери громадної депутациї а між ними в першій лінії пос. Романчук і др. Олесницкий можуть поґратулювати собі успіху, а їх союзники, як пп. Марков, Мончаловский, др. Добряньский і другі з тогож самого табору, можуть тепер лиш радувати ся. Двіста кількадесять (кажуть 240, після инших 230 людий) переїхали ся до Відня, погостили там кілька днів, поклонили ся дрови Люеґерови, вручили мемориял Є. Вел. Цїсареви і тепер вертають домів — аранжери з легким серцем, бо поставили на своїм; їх союзники москвофіли з великою радостию, що їх тайні і явні заходи зовсїм удали ся, а селяни статисти — з порожними кишенями. Упала отже найтяжша бомба, яку лиш могли видумати наші політики опозицийні, упала і пукла не ушкодивши нікого, але розкинула трохячу гниль таки на сам руский нарід, від котрого знову треба буде довго чистити ся і лічитись.

Що тепер дальше придумають наші полїтики опозицийні і аранжери депутациї? Нам видить ся, що на тій дорозї, на котрій они стануди, не видумають вже нічого, їм не позістало вже більше нічого, як лиш ставути отверто під команду пп. Маркових, Мончаловских, Дїдицких і Добряньских, котрої слухали доси тихцем і потайком. Може однакож бути, що прецї бодай якась маленька частинка з тих, що брали участь в депутациї, тепер по відповіди Цїсарский опамятае ся і призадумаєсь над тим, чи розумні, чи розважні і ведучі до цїли були ті кроки, які ставила доси їх політика опозицийна, чи дїйстно дасть ся тою дорогою вибороти для руского народу красшу долю. Ми з своєї сторони не бажали би більше нїчого, як коли-б тепер, коли наші опозиционїсти осягнули остаточно вже найвисшу свою цїль, подумали серіозно над тим, що доси зробили і які осягнули доси результати.

Всї члени депутациї не могли бути — як то легко зрозуміти — приняті в цїсарскій палатї; вибрано лиш шістьох з помежи них а то: оо. Озаркевича з Болехова і Саноцкого з Мацошина, др. Окуневского і дра Рожанковского та селян Гренджолу з Мельнича в Жидачівщинї і пос. Новаковского з Торок в Перемищинї. Вчера отже явила ся та депутация під проводом о. Озаркевича у Є. Вел. Цїсаря і о. Озаркевич промовив:

„Ваше цїс. і кор. Апостольске Величество! Яко делеґати висланої руским народом, в 220 членів зложеної депутациї, важимось явити ся перед В. Величеством, щоби перед ступенями Найвисшого трону поновити запевнене непохитної вірности і відданости сего народу, а заразом щоби просити о опіку для сего, від столїть випробованого народу.

Руский нарід, що завсїгди навіть в найтяжших часах, становив кріпку підпору трону і держави, тепер в наслїдок того, що органи правительственні при остатних виборах до соймy не берегли законів основних, знаходить ся в зворушеню умів, котре огортае навіть найспокійнїйшого горожанина і заперечуе погляд, мов-би в нашім краю панували вдоволенє і згода.

Коли-ж рускому народови через недопущенє відповідного заступництва замкнено всї дороги до осягненя его права і він едино і виключно від В. Величества сподїває ся заради, то ми зважуємось жалоби сего народу дотично сегорічних виборів вложити перед Найвисшим троном з униженою просьбою:

Єго цїс. і кор. Апостольске Величество зволять найласкавійше сесю просьбу приняти і уміщеним в нїй жалобам зарадити“.

Єго Величество Цїсар відповів:

„Я пересьвідчений о вірности руского народу, бо той нарід дав доказ того при многих нагодах. Добро руского народу лежить менї на серци не менше, як і других народів. Нову сю заяву вірности і сей мемориял приймаю і скажу мому правительству розслїдити.

Однак не можу замовчати мого здивованя, що в той день, коли у Львові празновано в'їзд кардинала Сембратовича, Папою і Мною сьвіжо заіменованого, много сьвященників виїхало з сею депутациею до Відня. Рівнож мушу виткнути депутацию масову, що прибрала характер демонстрациї, людий наражено без потреби на непомірні кошти, а тих шістьох делеґатів могли то само виєднати, що і така депутация громадна“.

Не хочемо коментувати слів Монарха, сказаних делеґатам депутациї але й не можемо здержатись від того, щоби ще раз не повторити того, що ми вже давнїйше на сїм місци писали, в часї коли перший раз порушено гадку вислання громадної депутациї до Є. Вел. Цїсаря. Ми тогди вказали вже на демонстрацийний характер депутациї і доказали то на суперечних собі відозвах „Народної Ради“ і т. зв. „независимого комітету виборчого“. Самже той комітет виборчий признавав явно і отверто, що найбільша вина за неудачу при виборах спадае таки на руску суспільність, єї байдужність і нездарність. Не перечимо, щоби вже

---

7)

## Дещо з технїки.

(Дальше).

IV.

Воздух в службі чоловіка — Вітраки до машин в господарстві. — Воздушна сикавка до тріпаня і замітаня. — Чи будемо літати, чи їздити по воздусї. — Крилач Лїлїенталя і паровий бальон Максіма.

З давен давна старали ся люди зробити собі послушними всї сили природи, але мабуть ще нїколи не брали ся до того з такою охотою і ревностию, з такою, можна би сказати завзятостию, як в теперішних часах. Завзяли ся на то, щоби вся природа їм служила. Огонь і вода, пара і електрика, навіть і воздух чи то окремо, чи в спілцї мусять нинї ставати людем до служби, хоч і як би они тому противили ся. Але зі всего найбільший опір ставить чоловікови воздух, як би може длятого, що не хоче іти на просту службу, він, що робить далеко висшу, благороднїйшу, бо піддержуе житє чоловіка. Та нїчо не помагає єму! Чим більший ставить опір, тим острійше бере ся до него чоловік і хоче конче змусити єго до тої служби: замикае єго в тїсні зелїзні рури, мучить єго і тисне найбільшою силою, яку лиш може видобути. А воздух таки не піддає ся; хоч від тої муки аж нїбя пустить сльози, бо зробить ся плинним, то все-таки, скоро чоловік єго попустить, він улїтае такий самий як був перед тим. Чоловік бере ся до него на инший спосіб: заставляє обертати машини, а навіть двигати єго само. Коли воздух може двигати птахи, то чому-ж би немав двигати чоловіка, що називає ся прецї паном землї!

Але мимо всїх заходів і змагань не удало ся чоловіки доси використати силу воздуха в такім розмірі, котрий відповідав би хоч сотій, хоч тисячній части тої маси, в якій воздух знаходить ся на землї. Та служба, яку нинї робить воздух чоловікови на єго безпосередний приказ, майже зовсїм щезає, супротив тої сили, яку воздух дїйстно має в собі. Погадаймо собі лиш ту силу вихрів, що ломлять найсильнїйші дуби як тоненьку хворостинку. Бувають такі віхри, що перевертають цїлі доми, нищать і руйнують цїлі села та великі міста. На острові Куба був 4 вересня 1888 р. так сильний вихор, що завалив 4000 домів і убив 800 людий, а торік зруйнував подібний вихор 12 сіл коло Монахова в Баварциї і розніс в них майже всї доми.

Можна вже з того уявити собі, яка то величезна сила спочиває у воздусї — бо-ж вихор та вітер не есть прецї нїчим иншим як лиш воздухом, що гонить з якоюсь надзвичайною силою. Кілько би то міг зробити чоловік тою силою, коби умів єї зловити в свої руки. Доси однакож удало ся чоловікови лиш в малій мірі використати силу вітру: на мори гонить він єму по водї кораблї вітрилові, а на сухій земли обертае вітраки — тілько и всего, хиба що ще може помагае нашому селянинови віяти збіжє.

Але й ту дрібку сили воздуха стараються нинї люди використати лїпше, як то бувало доси. Давні вітраки або вітрові млини щезають чим раз більше, бо їх місце займають далеко лїпші млини водні і парові. Натомість повстають инші вітраки, котрі можуть в господарстві робити добру службу, особливо в такій роботї, при котрій на одно вийде, чи она буде о день скорше чи пізнїйше зроблена. За границею, а також вже денеде й у нас, хоч ще дуже рідко, можна побачити великі колеса, иноді ще и помальовані, а зложені з самих дощинок, піднимаючі ся досить високо понад будинки. То суть новочасні вітраки, що служать до обертаня деяких машин господарских. Они можуть дїйстно робити велику прислугу в господарстві, коли суть відповідно уставлені, бо прецї, як звістно, майже нема такого дня, в котрім не віяв би вітер, а деякі села і міста лежать навіть в таких місцях, куди заєдно вітер переходить. Вітраків таких уживають головно до помпованя води в господарствах, де потреба н. пр. наводняти сїножата або при фабриках, де треба заєдно помпувати воду до великих кадий. Замість заставляти людий до

таки зовсім не діяли ся при виборах ніякі хоч би й найменші надужитя, бо остаточно, де єсть той ідеальний край, в котрім би не діяли ся ся ніякі хоч би й несьвідомо які надужитя? Люди всюди людьми. Хоч би вже лиш для того самого належить щадити бодай тих, котрі не то вже, що стоять висше понад того рода похибками, але ще й на кождім кроці заявляють нам свою ласку, свою прихильність і опіку. В кім же руский нарід в Австриї стрічав доси найбільше опори, найбільше прихильности і ласки, як не в Короні, як не у Наймилостивійше нам пануючого Цісаря Франц Йосифа? Чи-ж годило ся до справи акциї виборчої, котра остаточно могла мати і дійстно мала лиш особистий інтерес кількох людий, мішати ще й Корону, та очевидно демонструвати против неї? А громадна депутация до Відня мала дійстно такий характер. Депутация виїздила зі Львова як би умисно того дня, котрий мав стати ся памятним в історию рускої церкви і дати доказ печаливости Є. Вел. Цісаря о добро рускої церкви. Депутация приїздить до Відня, до Є Вел. Цісаря, а зараз на першім вступі іде зложити поклін дрови Люеґерови. Длятого то Монарх зовсім справедливо виткнув депутациї демонстрацийний характер.

Нехай же тепер наші демонстранти опозицийні розважать добре, що зробили, що осягнули, нехай бодай подумають, чи зробили щось для руского народу, чи може для тих, що як той злий дух держались їх на кождім кроці і відводили аж до самої палати цісарскої, висуваючи їх заєдно наперед, в тій надії, що удасть ся їм підорвати послідну і найбільшу опору руского народу — прихильність Корони.

## З руских товариств.

Справоздане з засідань і обрад центрального виділу руского товариства педаґоґічного.

Від 1 вересня с. р. відбув виділ руского товариства педаґоґічного 3 засідання: дня 14 вересня, 6 і 28 падолиста. Зі справ полагоджених на сих трех засіданях важнійшими суть отсі:

1) Порішено випечатати коштом товариства вибір поезий Шевченкових для молодіжи шкільної і внесено в тій справі петицию до Ради шкільної краєвої о субвенцию.

2) Рішено зробити другий наклад „Вязанки желань“ др. В. Лучаковского в 1000 примірниках.

3) Внесено петицию до Ради шкільної о дозвіл збиратись членам всіх наших філій на наради і практичні лекциї з молодіжию в комнатах шкільних.

4) Провірено виказ книжочок премійних, виданих товариством і апробованих Радою шкільною.

5) З рамени виділу завязав ся окремий комітет для видаваня книжок для молодіжи ріжного змісту. Відозву сього комітету рішено помістити в „Учителю“ і инших руских часописях.

6) Упрошено дра К. Лучаковского о відчити з подорожий своїх по Греції і Італиї.

7) Рішено зложити ґратуляциї Є. Еміненциї кардиналови Сильв. Сембратовичу через відпоручників виділу: дир. Едв. Харкевича, п. К. Паньківского і Чижа.

8) На відпоручника виділу на отворене філії товариства в Тернополи дня 1 грудня 1895 упрошено пр. В. Білецкого.

9) Полагоджено кілька справ особистих: справу з проф. Сальом в Коломиї про видаване клясиків коментованих для руских середних шкіл; уч. Кокуревича з Плазова про видаване підпоручників педаґоґічних, дидактичних і психольоґічних; справу з пр. Юл. Насальским з Коломиї.

10) Принято 5 нових членів до товариства.

11) Порішено покликати до виділу всїх заступників виділових, бо деякі члени з причини переміни посад опустили Львів; секретаря виділу п. Матієва директора учит. сем. в Сокали, заступає проф. О. Макарушка.

12) Розбирано причину невеличкого числа предплатників „Дзвінка“ і „Учителя“ видаваних коштом товариства і рішено предложити сю справу на найблизші загальні збори. П. Паньківский разом з проф. Шухевичем редактором сих орґанів мають однак ще поставити відповідні предложеня і подати средства до загредженя злому на найблизшім засіданю виділу.

## Перегляд політичний.

Вчера відбули ся два засіданя Палати послів, на котрих остаточно ухвалено фонд диспозицийний. Підчас дебати промавляли: пос. Пернерсторфер, котрий говорив також про відносини в Галичині і назвав їх дикими. — Пос. Люеґер говорив так само о відносинах галицких. — Пос. Дідушицкий відповідав тим бесїдникам, що говорили про відносини галицкі і сказав, що ґр. Бадені відносив ся завсїгди прихильно до Русинів. Президент міністрів ґр. Бадені заявив, що ухвалене фонду диспозицийного не уважає для себе за вотум довіря. На вечірнім засіданю ухвалено фонд диспозицийний.

В справозданях із принятя рускої депутациї у Є. Вел. Цісаря наспівших до польских ґазет з Відня, знаходимо слова, котрі Є. Вел. Цїсар сказав до делеґатів, а котрих „Діло“ не подало. Є. Вел. Цісар закінчив словами: Adieu meine Herren! (З Богом мої панове!)

Правительство італїяньске висилає що дня значні відділи войска до Африки. Ціла армія африканьска має бути збільшена до 25 тисячів людий, а ґен. команду має обняти ґен. Бальдісера. Правительство веде також переговори з Анґлїєю, щоби та дозволила переходити італїяньским войскам через свою область.

## Новинки.

*Львів дня 17 грудня 1895*

**— В руской духовній семинариї у Львові** устроїли питомці в суботу вечером в честь Є. Ем. Кардинала Сембратовича концерт. Концерт зложений з богатої і різнородної програми випав дуже величаво. Крім Є. Ем. Кардинала явили ся на концерті, яко гості епископ кс. Вебер,

---

такої роботи, заставляють там вітер до неї. В Америці придумано для такого вітрака иншу роботу. В Марблеґід в державі Мисечусетс (Massachusetts) зроблено такий вітрак, котрого вітрове колесо має в промірі 6 метрів або три сяжні і стоїть на 23 метрів понад землею; вітрак сей порушає машину електричну, котра набиває електрикою збирачі електричні або аккумулятори, а ті відтак пускають із себе ток електричний до 137 лямп, котрі осьвітлюють чотири будинки. Тепер же роблять ще проби, щоби того рода вітраки можна вигідно уживати до всїляких робіт машинових в господарстві.

Американці нарід промисловий і уміють собі радити у всякій потребі. І в Америці такий самий клопіт як у нас зі слугами; о добрих слуг і охотних до праці трудно в Америці так само як і у нас, а з другої сторони старають ся Американці улекшити чоловікови всяку ручну роботу. Отже там придумано недавно тому таку машину, котра має замітати і тріпати коци та дивани. Якийсь фабрикант придумав таку сикавку, в котру можна руками набити тілько воздуха, що він має 50 разів так велику силу, як весь той воздух, що над землею. Не потреба отже ані мітли ані щітки; бере ся лиш ту сикавку в руку і випускає ся з неї по трохи воздух по земли а той здмухує все сьміте, весь порох з землї. Цікаво лиш, куди видмухують сьміте з хат, чи вікнами на улицю? Був би то дійстно ориґінальний вид, коли-б такими сикавками стали нараз в одній порі у всїх домах замітати. Здаєсь, що тогди мусїв би хиба бути наказ, щоби під ту пору нїхто не ходив улицями. О практичности такої воздушної сикавки до замітаня можна сумнївати ся, але кажуть, що она надає ся дуже добре до чищеня диванів — видмухує з них найменший порох і може дуже вигідно заступити тріпане. Може бути, що під сим взглядом набере воздушна сикавка дійстно якогось значіня. По великих містах суть нинї окремі предприємства, що забирають дивани з домів і витріпують їх в окремих до того шопах. Ті предприємства можуть тепер користати з американьского приладу.

То суть два найновійші приміри, показуючі, якими способами старає ся чоловік використати для себе силу воздуха. О машинах порушуваних огрітим воздухом не хочемо тут розводити ся; єсть се річ раз давна а відтак і не конче, як показало ся, практична. Але в инший спосіб і на великі розміри старають ся люди використати силу воздуха, а коли б то удало ся, настав би дійстно великий переворот на сьвіті; до сил води, пари і електрики прибула би тогди ще одна, сила воздуха а всї в спілцї змінили би дуже наше теперішне житє.

З давен давна кортіло людий лїтати як птахи у воздусї. Звістна загально старогрецка казка про будівничого Дедаля і его сина Ікара, що приправили собі були крила і втїкали так воздухом до свого краю. Ся гадка, лїтати як птахи, морочить людий від давна. Трохи була притихла, коли видумано бальони. Чим більше уліпшувано бальони, тим більше щезала та гадка. Здавало ся, що бальони зможуть заступити людем лет птахів. Від часів братів Монґольфієрів займало ся аж до нинїшного дня богато людий тою гадкою, як би то пристособити бальони до воздушної плавби і не одно вже придумали, але все таки не могли внайти такого способу, щоби чоловік міг зовсім безпечно лїтати, куди і як схоче. Знайшли ся отже другі, котрі вернули до давної гадки — лїтати при помочи крил, як птахи. В однїм і другім напрямі пороблено в послїдних часах так значні поступи, що здаєсь, як коли-б ще лиш мало порішити ся питане, чи будемо лїтати, чи їздити по воздусї. Не від річи, думаємо, буде длятого придивити ся, на чім стоїть тепер справа воздушної плавби.

Возьмім насамперед перший, старший спосіб — лїтане при помочи крил. Річ то майже зовсім природна, що коли чоловік вдивить ся на якого птаха, як він летить у воздусї, то его збирає охота так само лїтати. Та й не один чоловік вже то пробовав, але все не удавало ся. Навіть бальони не могли заспокоїти тої охоти до лїтаня, бо чоловіка все брала і бере охота власними силами підоймити ся у воздух. Коли він може плавати у воді, то чомуж би єму не лїтати у воздусї? Розходило ся завсїгди лиш о то, як би то удати, бо що крила легко собі приправити, то річ певна. Люди стали підглядати лет птахів, але все-таки не могли дійти тайни. Говорено первістно, що чоловікови стоїть на перешкоді в лїтаню велика его вага, що треба би величезних крил, котрі могли би его удержати у воздусї, а вслїд за тим і дуже великої сили, щоби тими крилами робити. Аж в найновійших часах прийшли люди до того переконаня, що не самі крила, не сама сила птаха відповідна его вазї держить его у воздусї. Коли дивити ся на якогось великого птаха, н. пр. на бузька, як він з розложеними крилами плаває у воздусї, майже висить у нїм і зовсїм крильми не рушає, то мимоволї насуваєсь на гадку, що при тім мусить ділати ще якась инша сила, не лиш сама сила птаха. Дальше можна видїти, як птах з розложеними крилами спускає ся чим раз низше, а відтак знову підносить ся, але рівночасно вже й летить дальше.

Такі і тим подібні спостереженя навели людий на здогад, що птахови помагає при лїтаню ще й вітер. Професор Ріттер з Ахени пояснює се слїдуючим способом. У воздусї — каже він — змінють ся заєдно вітри. Воздух порушає ся то в гору то в долину; як филї по водї так несуть ся вітри; сильнїйший вітер жене наперідь себе слабший, так само як більша филя на водї, гонить перед собою меншу. Птах має так делїкатне чутє, що може дуже легко зміркувати, коли і де який вітер віє і після того наставляє свої крила. Коли він в своїм летї дістане ся у сильний вітер то наставить крила косо против вітру і не рушаючи ними

інфулат кс. Заблоцкий, аблеґат папский прелат Бавмґартен і папский ґвардист ґр. Петромаркі та архипресвитер з Станіславова крил. о. Фациевич. З сьвітских гостий був між иншими член Виділу краєвого др. Савчак, професор університету др. Грушевский, доцент др. Колесса і ин. Концерт скінчив ся перед десятою годиною вечером.

— **Холєра**. Стан холєри в днях 14 і 15 грудня був такий: З попередних днів остало в лїченю 5 осіб, до того занедужали 4 особи, померли дві, а в лїченю лишило ся 7 осіб, а то в Нижбірку новім, гусятиньского повіта, чотири особи, а в Брикули новій, повіта теребовельского три особи.

— **Самоубийства**. Передвчерашної ночи найшов будник зелїзничий Віс у Львові на шляху між головним двірцем а Підзамчем трупа молодого, може 20 лїтного мужчини, а коло него револьвер. Слїдство викрило, що самоубийник станув на шляху зелїзницї в хвили, коли над'їздив поїзд і хотів до себе стрілити; але заки всців то зробити, ударила его машина в голову і убила на місци та відкинула. Хто був той самоубийник і длячого допустив ся самоубийства, досі не звістно. — Один коминарский челядник у Львові, повернувши оногди пяний до дому, посварив ся з жінкою і вхопивши лежачий на столї сїкач ударив себе два рази в голову. Стация ратункова заосмотрила недужого і орекла, що его житю не грожить ніяка небезпечність.

— **В справі еміґрациї до Бразилії**. Часопись італїяньска Caffaro, що виходить в Дженові, пише: Тутешний урядник поліциї Командор Санджорджіо в Дженові довершив дїло, за котре повинні ему бути вдячні всї добре мислячі люди. Вже від довшого часу мав він нагоду пересьвідчити ся, що істнують люди, котрі в імя любви ближних старають ся прийти з помочию еміґрантам, хоронячи їх перед користолюбностию стада хижих птиць, т. е. злих людий, котрі не бачать в еміґрантах нїчого більше, як тілько жертви для себе і використовують їх в найгірший і немилосердний спосіб. Командор Санджорджіо розпочав на власну руку енерґічне слїдство, назбирав дати і вказівки, слїдив пильно богато людий, котрі посередно або безпосередно жили з пекуляциї на некористь еміґрантів і завдяки тій тяжкій працї всців відкрити і остаточно увільнити в части Дженову від того, що було еї язвою і приносило місту встид. Тимчасом не переставали прибувати нові факти, виказуючі ясно, через які обманьства і здирства мусїли переходити бідні еміґранти, заки їх пущено на пароход, що мав їх завезти до нової вітчини на непевну долю. — Власти арештували вчера знов одно індивідуум, котре допустило ся обманьства в некористь еміґрантів до Бразилії. Той чоловік називає ся Василь Сїдельник, має 20 лїт, есть слухателем правничого виділу у Львові (Галичина), мешкає Удіне, де веде субаґенцию еміґрациї яко спільник Сільвія Нодарі. Єго арештовано з таких причин: Вчера, дня 10 грудня, на кораблях „Аттівіта“ і „Артоа“ виїхало з нашої пристани 1800 еміґрантів, всї австро-угорскі піддані, просто до Бразилії, на цїлковитий кошт правительства, за посередництвом товариства Ligure Brasiliana. В часї ревізиї еміґрантів, котрі всїдали на корабель „Аттівіта“, представили ся заступникови інсектора Льонґітано, що належить до ревізийної комісиї, еміґранти Кирило Гнатон з сином, Василь Зубик і Юрко Шумляньский, котрі внесли жалобу на Василя Сїдельника за обманьство. Сїдельник грозячи, що недопустить їх до виїзду разом з родинами до Бразилії, вимантив від них в Удіне суму 355 ґр.. від Кирила Гнатона і его сина 74 зр., від Василя Зубика 142 зр. 50 кр., від Шумляньского 314 зр. 74 кр., разом 1263 італїяньских лїрів. Бідні покривджені не повинні були видати анї крайцаря, бо після умови цїла їх подорож і удержане мали бути заплачені правительством. Обманьства того Сїдельника не обмежували ся на тих, котрих ми наводимо, бо доказана річ, що він ограбив більшу часть з тих 1800 еміґрантів і що заробив на тім менше більше около 20.000 італїяньских лїрів (10.000 зр.). Коли би було стало часу, то власти наші були би відкрили ще більше надужить, які дїють ся в Удіне, в Дженові і на провінциї, цїлком явно в білий день. З огляду на публичну безпечність в імени власти замкнено в Дженові одну реставрацию, де безмилосердно обдирано бідних еміґрантів.

— **З Рогатинщини** доносять, що панує там між людьми велика горячка еміґрацийна. Селяни немов подуріли і продають хати та ґрунти за безцїн. В Куринах продали селяни 500 кірців бараболь по 40 кр. за корець, а тепер коли ждуть на карти корабельні, купують ті самі бараболї по 1 зр. 20 кр. за корець.

— **Змова складачів**, що — як ми писали — вибухла була недавно в Будапешті, скінчила ся побідою принципалів. Они всї держали ся разом і самі складали ґазети. В той спосіб перетревали змову і складачі пристали на услівя, які їм принципали подали.

— **Померли**: О. Альойсий Поляньский, парох Вацович коло Дрогобича, в 53-тім роцї житя а 26-ім сьвященьства; — Іван Медведский урядник тов. асекурацийного „Днїстер“, в 35-ім роцї житя; — Павлина з Чичкевичів Любінецка, вдова по учители в Стрию, у Львові, дня 6 грудня.

## ТЕЛЕҐРАМИ.

**Відень** 17 грудня. Руска депутация виїхала вчера вечером з Відня до Галичини.

**Рим** 17 грудня. Контр-адмірал Турі відплив вчера на Червоне море, де має обняти команду ескадри зложеної із шести кораблів.

**Неаполь** 17 грудня. Вчера відплило звідси 1463 вояків і офіцирів до Масави серед величавої овациї жителїв міста.

**Константинополь** 17 грудня. Зачувати, що має знову настати зміна кабінету.

### Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1895, після середно-европ год

**Відходять до**

| | Поспішні | | | Особові | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Кракова | 8·40 | 2·50 | 11· | 4·55 | 10·25 | 6·45 | — |
| Підволочиск | — | 1·56 | 5·46 | — | 9·50 | 10·20 | — |
| Підвол. з Підзам. | — | 2·10 | 6· | — | 10·14 | 10·44 | — |
| Черновець | 6·15 | — | — | 10·30 | 2·40 | — | — |
| Черновець що понедїлка | — | — | — | 10·35 | — | — | — |
| Стрия | — | — | — | 5·25 | 9·33 | — | 7·38 |
| Скольного і Стрия | — | — | — | — | — | 3·00 | — |
| Белзця | | | | 9·15 | 7·10 | | |

**Приходять з**

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Кракова | 1·22 | 5·10 | 8·40 | 7·00 | 9·06 | 9·00 | — |
| Підволочиск | 2·25 | 10·00 | — | 8·25 | 5·00 | — | — |
| Підвол. з Підзам. | 2·13 | 9·44 | — | 8·12 | 4·33 | — | — |
| Черновець | 9·50 | — | — | 1·32 | 7·37 | — | — |
| Черновець що понедїлка | — | — | — | 6·17 | — | — | — |
| Стрия | — | — | — | 12·05 | 8·10 | 1·42 | — |
| Скольного і Стрия | — | — | — | 9·16 | — | — | — |
| Белзця | | | | 8·00 | 4·40 | | |

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

Час подаємо після годинника середно-европейского; він різнить ся о 36 мінут від львівского: коли на зелїзници 12 год., на то львівскім годиннику 12 год. і 36 мін.

**Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.**

**Поїзд блискавичний до Львова 8·40 вечер, з Кракова 2·04 по полудни, з Відня 7·04 ран о.**



спускає ся наперед, хоч чим раз низше. Коли-ж почує під собою слабшу силу вітру, то наставить крила знов косо до него, але вже до гори, а вітер підоймає его в гору. Коли ж де нема відповідного вітру, то птах шукає собі его і спускає ся борзо в долину і робить крилами. Найважнїйша однакож річ, щоби підлетїти в гору і дістати ся у вітер, а відтак вже спокій; спустити ся на землю лекше як підлетїти.

Отже той примір до лїтаня взяв собі з птахів берлиньский інжинїр Отто Лілієнталь і вивчив ся лїтати як птах. Він учив ся тої штуки через чотири роки від бузьків, котрих умисно на то держав і годував та пускав лїтати і дивив ся, як то они роблять. Відтак зробив собі великі крила з полотна і пробовав сам лїтати. Насамперед віскакував з дошки уставленої на метер високо, по котрій розбігав ся; відтак казав зробити собі високу шопу, вилазив аж на дах і спускав ся крилами на долину, а наконець казав зробити собі коло села Ліхтерфельде під Берлином на 15 метрів високий горб, з котрого вже таки на добре і досить далеко лїтав. Крила, яких він уживав до лїтаня, були зроблені з дерева, а покриті полотном, широкі разом на 15 квадратових метрів, а ваги 40 фунтів. Оба крила були сполучені поперечкою, котра при лїтаню спочивала на крижах; самі ж крила держав він так, що всував попід них руки і пальцями ловив ся за поперечки на переді. При тім робив він так: Насамперед розглянув ся, з котрої сторони віє вітер, уставав собі відтак крила, розбіг ся і в одній хвили вхопив їх, а тогди повис у воздусї і летів дальше нахиляючи крила косо до вітру. Так летів він нераз і 300 метрів далеко. Цїла штука — каже він — в тім, щоби підчас лету держати крила відповідно против вітру, так, щоби вітер цїлою силою міг їх підносити. Минувшого року показував він ту свою штуку перед численно зібраними людьми, а ті, що виділи, як він лїтав, кажуть, що то й дивно але й красно виглядало, як нараз понад їх голови перелїтав чоловік з великими крилами. Часом вхопив его вітер високо в гору і держав через хвильку в однім місци. Сам Лілієнталь розповідає, що в першій хвили, коли чоловік розжене ся і скаче хоч би з крилами з високого місця в долину, то дуже не приємно, але скоро его вже вітер вхопить і несе, то настає спокій і чоловік на крилах у воздусї чує ся так безпечним, як той що плаває у водї. Спадане на землю відбуває ся по такім летї зовсїм спокійно і певно; чоловік спускає ся чим раз низше і низше, аж стає на рівні ноги.

Проби лїтаня Лілієнталя при помочи придуманого ним крилача показали насамперед, що чоловік може дійстно удержати ся у воздусї на крилах, скоро уміє використати відповідно силу вітру; але они й показали також, що чоловік сам своєю силою не може з місця підлетїти — мусить розбігати ся. То впрочім видимо і у всїх великих птахів, котрі так само розбігають ся. Треба отже ще придумати такий спосіб, котрим би чоловік міг підлїтати відразу з місця і не потребував розбігати ся. Дальше показало ся, що можна летїти на крилах лиш косо з гори в долину, але не можна ніяк підносити ся після волї в гору. Розходить ся отже о то, щоби придумати якісь такі крила, котрими міг чоловік так само бити, як птах, а наконець ще й о то, щоби підчас лету можна навертати, до чого птахам служить хвіст. Лілієнталь придумує тепер до того всего способи. То одно есть вже певна, а й дуже важна річ, що чоловік на крилах може удержати ся у воздусї.

Так отже стоїть тепер справа лїтаня при помочи крил.

(Дальше буде).

**За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.**

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові
улиця Кароля Людвика число 9, приймає
абонамент на всі дневники по цінах оригінальних.



З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.